

geen herrie

‘We vielen meteen op die ronde muren.’

‘Hij lijkt voor ons te zijn gemaakt.’

boven de grond, maar bij ons hangen ze dan veel te hoog.”

Hoewel Van Elst onlangs pas het laatste lampje ophing – een klusje dat vanwege de grote hoogte vaak werd uitgesteld – hebben ze het huis te koop gezet. Met pijn in het hart, want ze hebben beiden een emotionele binding met de toren. “We willen buiten Amsterdam gaan wonen, omdat we dan dicht bij familie en de natuur zitten. Maar het is niet vanwege dit huis dat we weggaan. Omdat het nieuwbouw is, voelt het echt als ons huis. Dat maakt het afscheid moeilijk. Onze zoon Tobias werd hier geboren. We beschouwen hem als een mooi aandenken aan onze toren.”

Linksaf bij het gebouw met het kopergroene torentje.” Het torentje van Els van Dam (57) is opvallend genoeg om in routebeschrijvingen genoemd te worden. Het is een negentiende-eeuws torentje op de Amsteldijk dat zich leent voor serenades, voor elegant wuiven naar een verre bekende, dromerig turen naar de onverstoore roeiers op het glinsterende water van de Amstel.

Het kan allemaal. Van Dam zit er het liefst de krant of een boek te lezen of te telefoneren, met in de vensterbank altijd een pot thee of koffie paraat. “Het is een heel rustgevend plekje. Vaak zet ik een muziekje aan en kijk ik naar wat er gebeurt op het water. Ik krijg daar geen genoeg van.”

Ze kende het huis met het torentje al langer en toen ze het in 1995 kon huren, bedacht ze zich geen moment. Sinds die tijd heeft het torentje al verschillende opknapbeurten gehad. “Het heeft nu dubbel glas en bovenaan heb ik strips met glas in lood geplakt. Het koepeltje is er pas later opgezet. Dat was er een tijdje niet, maar het hoort er wel op.”

Hoewel haar huis veel meer ruimte beslaat dan alleen het torentje, is dat toch haar favoriete plek. “Een aantal jaar geleden ben ik ziek geweest en toen heb ik er extra veel gebruik van gemaakt. Je zit rustig en je hebt toch contact met de buitenwereld.”

Auto’s razen anoniem voorbij, maar als je die wegdenkt, is het alsof je een oud prentenboek openslaat: scheepjes trekken voorbij over het water, wandelaars flaneren langs de oever.

Aan de overkant van de Amstel lonken andere sierlijke torentjes. Van Dam snapt de aantrekkingskracht ervan: “Bij die torentjes denk ik ook vaak: wie zou daar nu wonen?”

Oostwaarts maakt de Rembrandttoren zich breed; met 135 meter de hoogste toren van Amsterdam. Zijn kop kan de wolken kussen. En toch: voor andere torenbezitters is hij geen partij. ‘Zij richtten zichzelf immers een toren op, tot in de blauwe lucht.’

Park Rijk, Schiphol-Rijk

Het unaniem met lof ontvangen programma *Nederland van boven* bevestigt wat je zelf ook kunt zien als je opstijgt van of landt op Schiphol: Nederland is nog lang niet vol. Dat wil niet zeggen dat het niet een stuk leger zou kunnen, wat de boel er heel wat fraaier op zou maken.

Het eindelijk terecht onder vuur liggende neoliberalisme en het daaruit voortvloeiende markdenken van de laatste halve eeuw heeft meer desastreuze gevolgen gehad, maar de vernieling van het Nederlandse landschap is er beslist één van. Eén van de consequenties van het dictum dat lokale overheden hun eigen broekje omhoog moesten houden, was dat gemeenten zich gedwongen zagen met elkaar te concurreren als waren zij naast elkaar gelegen morsige buurtsupers in een buitenwijk van Roermond.

Voor veel gemeenten was het verkopen van bouwgrond één van de weinige bronnen van inkomsten, nochtans wel een lucratieve. Zeker voor gemeenten in de periferie van een aantrekkelijke en daardoor dure plek hebben hiervan, wellicht noodgedwongen, maar desondanks op meedogenloze wijze geprofiteerd. Zo ligt bijvoorbeeld Hoofddorp hemelsbreed zo’n beetje op dezelfde afstand van Schiphol als de wolkenkrabbers van de Zuidas, hetgeen overigens grosso modo ook opgaat voor het bedrijvenpark in Sloterdijk.

Nou ligt de prijs van een vierkante meter bruto verhuurbaar vloeroppervlak rond de A10 in Buitenveldert vlak onder de tweeduizend euro, terwijl je voor vier vergelijkbare tapijttegels in Teleport nog maar zo’n vijf meier hoeft neer te tellen.

Maar het kan altijd nog goedkoper! Voor tweehonderd piek dumpten de randgemeenten hun openbare ruimte in de ramsj, hetgeen tevens de enorme leegstand op de bedrijfsterreinen van Am-

sterdam verklaart. Ter illustratie: verondersteld dat de bouwvelop door het vigerende bestemmingsplan niet hoger reikt dan een meter of veertig, kan een lokaal wethoudertje van Financiën bij uitgifte van een kleine achthonderd vierkante meter grond zomaar twee miljoen euro cashen. Doordat de grondprijs zo laag is en doordat het logistiek veel eenvoudiger is om te bouwen in een lege polder dan midden in een stedelijke omgeving, kunnen kantoren daar aanzienlijk goedkoper worden aangeboden, vermits de architectonische ambities niet al te hoog zijn.

En wat zijn ze lekker laag, die ambities! Ingeklemd tussen Hoofddorp, de luchthaven en Aalsmeer lag vroeger het dorpje Rijk, wat een prachtige naam is voor een verzameling bescheiden

Geen gebouw waar een origineel ontwerp aan ten grondslag ligt

boerderijtjes en dijkwoningen. In de aangrenzende, eens zo schitterende lege polder is een verzameling panden neergeplempt op een door cynische marketeers Park Rijk genoemd bedrijventerrein.

Ik heb goed gezocht, maar ik kon er geen gebouw vinden waar een origineel ontwerp aan ten grondslag ligt, heb er geen enkel duurzaam, mooi oud wordend materiaal kunnen ontwaren en zag nergens ook maar een knap bedacht of zorgvuldig uitgevoerd detail.

Wat ik wel zag was geoptimaliseerde *return on investment* uitgevoerd in prefab beton en isolatieglas, de façades beplakt met inferieur chinees natuursteen. En een hoop overbodige, in de nabije toekomst leegstaande kantoren.

RONALD HOOFT
r.hooft@parool.nl

FOTO DINGENA MOLL

W = weergaloos, wereldklasse
G = gewoon goed
T = tegenvaller, kan zoveel beter
N = niet best, omrijden
Z = zand erover en aanstampen!